

NOVINOVÁ ZÁSILKA

Vydává Českomoravská psychologická společnost
Kladenská 48, 160 00 Praha 6
tel.: 316 7471

Podávání novinových zásilek povoleno

Ředitelstvím pošt Praha 6
čj. 310/93-NP ze dne 25. 2. 1993

Čtvrtletní

Z P R A V O D A J

Českomoravské psychologické
společnosti

č. 22/1995

červen 1995

Vážené kolegyně a kolegové, milí přátelé,
srdečné pozdravení každé(mu) z Vás od nás všech členů rady ČMPS.
Je pro nás potěšující a povzbuzující se s Vámi setkávat, slyšet a číst Vaše
nápady a náměty (včetně konstruktivně kritických). Náročnější je pak
samozřejmě z toho něco uskutečňovat. Společnost je naše - jak jsme si
již řekli, bude takovou, jakou si ji uděláme. A tak Vás znovu prosíme o
iniciativu - jednotlivců, sekcí i poboček.

Jako každá společnost či sdružení jsme v naší činnosti mj. odkázáni
na členské příspěvky. V této souvislosti prosíme, abyste složenky k jejich
zaplacení neodkládali... Povzbuzujeme k vytrvání v individuálním člen-
ství (případné kolektivní členství skrze asociaci nenahrazuje individuální
členství). Snažíme se, aby toto individuální členství bylo spjato i s výho-
dami, např. při stanovení výše poplatků na odborných akcích (viz již
v tomto čísle).

V radě se rozředla diskuse o přesnějším vymezení řádného členství
ve společnosti. Shodli jsme se, že za řádné členy ČMPS budou nadále při-
jímáni absolventi vysokoškolského studia psychologie, aniž bychom však
měnili členství těch, kdo se řádnými členy stali již dříve.

Toto číslo Zpravodaje můžeme považovat za tak trochu slavnostní. Až
jej budete mít v rukou, budou už konečně řádnými profesory psychologie
nestorové, doyení, koryfeje a především vzácní, milí, vědecky a lidsky
velicí mužové dr. Zdeněk Matějček a dr. Jiří Hoskovec. Radujeme se
s nimi a upřímně blahopřejeme!

Přejeme Vám, milí přátelé, zdraví a pohodu o nadcházejících prázdní-
nách a dovolených. Těšíme se s Vámi - psychologickou rodinou -
nashledanou.

Váš

dr. Jaroslav Šturma
se členy rady ČMPS

Kurs

Základní výcvik v psychosyntéze

pod vedením americké terapeutky Janette Rainwater (autorka knihy VEZ-
MĚTE ŽIVOT DO SVÝCH RUKOU, Grada 1993) se bude konat **21. - 26. 8. 1995**
(možná 22. - 27. 8.). Cena je 1500,-Kč (pro individuální členy ČMPS je
sleva 300,- Kč.). Absolventi předchozího kursu (1991) oceňují zejména
přínos pro práci s mladistvými. Získané techniky lze využít v individuál-
ní i skupinové práci. Účastníci obdrží potvrzení o absolvování výcviku.
Zájemci, kontaktujte co nejdříve /PhDr. Alenu Hnídkovou, Krejčího 18,
180 00 Praha 8, tel. 8279 893 večer.

*do 15. 7. mají zaplatit
na účet
pošle seznam, podle pořádku
režije až po chvíli vyčítovat*

1

Akce sekcí

Psychologická sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP
Českomoravská psychologická společnost - sekce klin. psychologie
Pracovní skupina pro psychologii při Čes. pediatr. spol. ČLS JEP

pořádají společně
82. klinicko-psychologický den,

který se koná 9. října 1995 od 9.00 do 13.30 ve velkém sále Lékařského domu, Sokolská 31, Praha 2.

Koordinátor: **PhDr. Karel Netík, CSc.**

Téma: **K otázkám současné kriminality**

Program bude upřesněn v zářijovém čísle Zpravodaje.

(83. KPD - 11. prosince 1995)

Za spolupořadatele KPD se těší na shledání

PhDr. Miluše Havlínová, CSc.

Oznámení asociací

Asociace forenzních psychologů

plánuje na 6. 11. 1995 v 10.00 hod Valnou hromadu v budově Policejní akademie v Praze 4 na Lhotce. Po obědě proběhne seminář na téma

„Forenzně psychologická diagnostika s přihlédnutím k problematice agrese“

Přednášet bude přední odborník doc. G. Dobrodka.

Různá oznámení

Dne 20. 7. 1995 se měla v Brně uskutečnit konference

„Na tělo zaměřená psychoterapie u nás i ve světě“,

kterou připravovala *Asociace pro psychoterapii zaměřenou na tělo*, Jakubská 7, 602 00 Brno.

TATO AKCE SE, BOHUŽEL, RUŠÍ!

Česká pediatrická společnost spolu se *Společností sociální pediatrie* za účasti našich psychologů pořádá česko-německý seminář

Základy vývojové rehabilitace

dne 10. 6. 95 od 8.30 do 15.00 hod v Lékařském domě, Sokolská 32, Praha 2.

Přednášet budou prof. Dr. Theodor Hellbrügge (Mnichov), prof. Dr. Hanuš Papoušek (Mnichov-Praha), Prof. PhDr. Zdeněk Matějček, prof. Jiří Dunovský, doc. MUDr. Vladimír Komárek, MUDr. Stanislav Severa (Nové Město na Moravě), PhDr. Jaroslav Šturma, prof. Lechta a PhDr. Špotáková (Bratislava), PhDr. M. Brandová a Ludmila Šturmová, doc. MUDr. Jan Janda a MUDr. Martina Martinovská.

***

Kabinet psychologie ILF

Pro klinické psychology se na psychiatrické klinice v Praze 8 - Bohnicích koná:

Odborné stáže v psychodiagnostice dospělých

- Pokračovací OS - **Rorschach** (12. 9. - 14. 9. 1995)

- OS -**dotazníkové metody** (20. 9. - 21. 9. 1995)

- OS -**Rorschach pro začátečníky a mírně pokročilé** (18. 10. - 20. 10. 1995)

- OS -**organicita** (1. 11. - 2. 11. 1995)

Odborná stáž v psychologii dospělých

- Rorschach (22. 11. - 24. 11. 1995)

Informace na tel. čísle 855 2937. Možnost ubytování v Bohnicích.

dr. Kubíčková

***

Společnost ECHA (European Council for High Ability) - STaN (Společnost pro talent a nadání - česká odbočka) pořádá

22. pracovní den

dne 20. října 1995 ve 14.00 hod ve Velké posluchárně Psychiatrické kliniky, Ke Karlovu 11, Praha 2.

Téma: Péče o nadané v cizích zemích

Přednášky a diskuse.

Místopředseda:

Prof. PhDr. J. Švancara, DrSc.

Předsedkyně:

PhDr. E. Vondráková

„Psychologická soudní expertíza I.“

ve dnech 16. - 19. 11. 1995. Kurs obsahuje přednášky z forenzní psychologie, soudní psychiatrie a práva. Cena: 2400,- Kč. Závazné přihlášky do 30. července 95 na kontaktní adrese: PhDr. Karel Netík, Institut forenzní psychologie, Markova 3, 158 00 Praha 5, tel. 521 776.

***

Společnost SVATAB a STOB pořádá

Třídenní kurs v psychoterapii poruch příjmu potravy (dále PPP)

ve dnech 5. - 7. října 1995 za účasti zahraničních lektorů (jejich vystoupení bude tlumočeno, abstrakta dostanou účastníci v překladu). O místě konání (ILF Praha nebo PL Praha) budou zájemci včas informováni.

Dopoledne budou věnována epidemiologii, etiologii PPP a topografii různých terapeutických přístupů a metod, odpoledne budou pořádány workshopy k daným tématům. Kromě českých lektorů (F. Krch, I. Málková, doc. MUDr. F. Faltus, K. Durecová a další) přislíbil svou účast prof. P. J. Cooper z University of Cambridge - KBT a svépomoc v psychoterapii PPP, I. Eisler, Inst. of Psychiatry - Rodinná terapie PPP a M. Probst, Univ. of Leuven - Body image terapie a základní trendy psychoterapii PPP.

Předběžná cena kursu je 1500 - 1600,- Kč. V ceně jsou zahrnuty materiály (včetně překladu dvou monografií) k dané tematice a občerstvení. Zájemcům můžeme zařídit levné ubytování v Praze. Vzhledem k pracovnímu charakteru kursu bude počet účastníků omezen. Proto zašlete svoji přihlášku co nejrychleji (nejlépe do 20. června 1995) na adresu: PhDr. Iva Málková, Poljanovova 3158, Praha 4. Bližší informace Vám podá PhDr. I. Málková na tel. 401 4061 nebo PhDr. F. D. Krch, PK 1 LF UK, tel. 2491 4120.

PŘIHLAŠUJI SE DO KURSU PSYCHOTERAPIE PORUCH PŘÍJMU POTRAVY, Praha 5.- 7. 10. 95

Jméno: _____

Adresa: _____

Žádám ubytování v době (uvedte též počet nocí): _____

Datum: _____ Podpis: _____

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolujeme si Vám představit a k využití nabídnout původní český projektivní test osobnosti, u jehož zrodu stál doc. dr. Vadim Ščepichin, CSc. Vydává jej firma Horkel elektronik test pod názvem "Chromatický asociační experiment" (CAE).

Oproti původnímu autorovu manuálu, který ve své době nemohl být publikován, jakožto i prvnímu pokusu o jeho prezentaci z r. 1992 (pod názvem Test barvově sémantického diferenciálu) se CAE opírá o širší standardizační vzorek, je provedena redukce položek, standardizace a detailnější propracování se zaměřením i do oblasti klinicko-psychologické.

Test má široké spektrum využití: od podmínek výzkumu až po každodenní praxi. Test dobře diferencuje v normě i psychopatologii, pokouší se mapovat individualitu člověka ve vztahové i psychodynamické rovině. Klade zvláštní důraz na zkoumání osobnosti v těsném sepětí s jejím psychosociálním kontextem.

CAE je test relativně rychlý, téměř nezávislý na verbálních schopnostech klienta, nenáročný na pochopení instrukce, a tudíž je informativní např. i u lidí se sníženým intelektem apod. Perspektivně bude též k dispozici program pro PC na vyhodnocení a interpretaci výsledků testu. Velmi bychom si přály, aby CAE, který za téměř dvacet let svého vývoje nám byl pomocníkem v rutinní i výzkumné práci, přispěl svou "troškou do mlýna" k radosti a potěšení z práce každého z Vás. Zájemci se mohou obrátit na adresu: Horkel elektronik test, 742 61 Trnávka u Nového Jičína 20, tel. 0656/91635. Ochotně Vám poradí a vyřídí Vaši případnou objednávku.

Školení v CAE je možné individuálně nebo skupinově prozatím výlučně v Psychiatrické léčebně v Dobřanech (dr. Ščepichinová). Pracoviště funguje prakticky jako jedno ze školících pracovišť pro psychology. Přihlášky u vedoucí zpdč. pobočky AKP PhDr. Ludmily Blažkové, tel. 01997/401-5, l. 220.

PhDr. Gina Ščepichinová

Mgr. Karolína Malá

Mezinárodní aktivity

Znovu připomínáme, že

Katedra psychologie FF UK v Praze vás zve na
mezinárodní symposium

Současné směry americké a české psychonalýzy

pořádané ve dnech 29. srpna až 1. září v Celetné ul.20, Praha 1, (Karlovinum, Modrá posluchárna).

Symposium zaměřené na dialog mezi českými a americkými terapeuty bude obsahovat teoretické přednášky, klinické kazuistiky a workshopy na aktuální témata klinické praxe. Účast přislíbila řada významných odborníků v New Yorku - reprezentantů klasické psychoanalýzy, self-psychologie a interpersonální školy.

Příhlášky zasílejte laskavě co nejdříve na adresu:

PhDr. Olga Marlinová, Katedra psychologie FF UK, Celetná 20, 110 00 Praha 1.

Podrobnější informace u dr. Marlinové na katedře psychologie, tel. 02/24491 622 nebo u dr. Junové, tel. 02/24491 507.

Názory a polemiky

Psychologie a bezpečnostní agentury

Veřejné mínění je víceméně soustavně zneklidňováno tím, že dochází k zneužívání zbraní a vůbec násilnostem ze strany různých bezpečnostních agentur, navíc jedinci čerstvě vyšetřeny psychologicky. Objevují se pak až ne zcela odůvodněné názory, že takováto vyšetření jsou zbytečná, matoucí.

Ve Zpravodaji ČMPS č.16/93 byl uveřejněn návrh na způsob vyšetření zástupci Asociace forenzních psychologů. Hovoří se v něm, že nevystačíme jen s konstatováním, že klient je psychicky normální, ale že je třeba mj. posoudit, zda rozumové schopnosti umožňují pochopení vyhlášek a zákonů, jejich výklad veřejnosti, úspěšné zvládnutí kurzů a škol, posouzení, zda senzomotorické schopnosti umožňují řízení vozidel s právem přednosti v jízdě, zda vlastnosti a rysy osobnosti umožňují adekvátní jednání s lidmi a zda jsou klienti disponováni, že zvládnou přidělenou techniku a zbraň.

V projektu není uvedeno, jakým způsobem budou vylučováni právě jedinci, kteří budí znepokojení svým jednáním na veřejnosti. Dokonce není ani tento cíl uveden. Přitom se zde píše, že vyšetřující psycholog musí absolvovat výcvik ve střelbě. Skutečnost imponující, ale zároveň podezřelá z toho, zda je v návrhu chápáno podstatné. Musíme se proto zabývat až tím, jaké teoretické stanovisko navrhovatelé zastávají.

Teoretické východisko má v současnosti mimořádný význam, protože dochází k proměně základních myšlenkových postupů ve vědě. Newtonovské paradigma je střídáno paradigmatickým holonomním. Také ve smyslu hlavních myšlenek Husserlovy Krize evropských věd dospíváme k závěru, že projekt je nesen v duchu myšlení přírodovědeckého, které již nemůže plnit to, co je od psychologie v současnosti požadováno.

- V návrhu se nehovoří o profesiogramu, který by postihoval nejdůležitější charakteristiky práce u policie nebo bezpečnostní agentury a nehovoří se ani o jeho analýze pro potřeby výběru. Nebyly zjevně provedeny nezákladnější fenomenologické redukce, jež by uskutečnily hlubinně-psychologický rozbor motivací ke službě a jež by nastínily péči o tyto jedince v průběhu jejich služby.

- Návrh vychází z tradičního pojetí přístupu, který vyhovoval v minulých desetiletích již z toho hlediska, že násilných činů bylo díky obecné atmosféře strachu a kontroly veřejnosti méně a že zneužití zbraně nebylo zveřejňováno a nemělo zdaleka takový význam pro veřejnost. Schází rozbor fenomenu agresivity a je velmi pravděpodobné, že jej ani autoři návrhu neprovedli.

- Formálně se zde hovoří o využití západních zkušeností, ale není zhodnocen obecně známý fakt, že angličtí policisté sloužili neozbrojeni a není zde zhodnocena skutečnost známá v psychologických kruzích o používání metodik projektivních, umožňujících posouzení skutečností hlubokých, nevědomých motivací.

- Toto vše vede k závěru, že návrh vychází pojetím jednorázového vyšetření z dřívější představy o neměnnosti základních osobnostních charakteristik, který odpovídal neměnnosti společenských poměrů v uplynulých desetiletích. Psychologické vlastnosti člověka jsou přímo odvozovány od stavu mozku, který býval dokonce označován jako "černá skříňka". Počítá se snad, ale ne duše.

V současnosti je třeba vycházet z teorie odpovídající společnosti snažící se o demokracii. Subjekt člověka zde dostává jinou dimenzi. Jednoduchá představa o odvozenosti psychiky ze stavu mozku již nestačí. Jedinec je složitější, protože má duši a může se svobodně rozhodovat. V duši jsou obsaženy i jiné než vědomé skutečnosti, které za podmínek svobody dostávají větší prostor k tomu, aby se projevily. Žít ve svobodě je těžší než žít v totalitě. Svoboda je svobodou zla. Větší svoboda přináší i více zla. Proto se setkáváme právě se strachem ze svobody, který není poznáván. Prudký vzestup bezpečnostních agentur je jistě podmíněn touto skutečností zvláště v určitých vrstvách s nedostatečnou kulturou života. Ozbrojuje se především jedinec, který se nejvíce bojí. Je velmi zajímavé, co můžeme vyčíst z tváří nápadných ozbrojenců, postávajících někdy i ve větším počtu před některými domy. Je to jeden z paradoxů této krásné doby.

Je veřejně známo, že sám ministr vnitra se pohybuje neozbrojen, protože se nebojí. Je zarážející, že snad v žádné z četných televizních diskusí na téma bezpečnostní agentury nebo povolování držení zbraní se o tak důležité věci nehovořilo. Jde o obtížný obrat způsobu myšlení. Jsme ale

zemí s přední fenomenologickou tradicí a nemůžeme promarnit šanci tohoto faktu.

Do ozbrojených složek se budou hlásit také jedinci tohoto druhu:

- lidé se zvýšenou tendencí k realizaci agresivních tendencí, kteří vidí ve službě u bezpečnostních agentur příležitost k jejich legální realizaci. Tyto agresivní tendence jsou nevědomé povahy a tradičními psychologickými metodami je nemůžeme zjistit. Televizní záběry ze zásahu při jednom sportovním utkání ukazovaly rozružené tváře těchto lidí. Psycholog, který se tehdy účastnil diskuse, na ně nereagoval, protože dosavadní pozitivistické psychologie mu nedovolí učinit závěr, že pracovník bezpečnostní agentury musí být i ve vyhrocené situaci klidný.

- dále bude u žadatelů k bezpečnostním složkám přítomna touha po moci, jistě různého stupně. Někoho může uspokojit postávání s velkou pistolí u boku u nějakých dveří, pro jiné to může být méně nápadné. Je známo, že bezpečnostní složky bývaly základními strukturami moci některých státních systémů.

- konečně může jít o jedince zvýšeně vztahovačné, podezíravé, paranoidní, kteří vidí právě u různých bezpečnostních agentur příležitost k realizaci těchto tendencí, které by tak mohli legálně promítat do svého okolí. Že byla paranoidita charakteristická pro Stalina je obecně známo.

- za všemi těmito skutečnostmi je strach. Strachem se zabýval Heidegger jako základní motivací lidského jednání, motivací pochopitelně nevědomou. Příslušníky bezpečnostních složek by měli být lidé, kteří mají vyřešený strach. Strach ze smrti. Nikoli na způsob přehlušení strachu jeho překompenzováním třeba již zmíněnou zuřivostí, jak to bývá v různých zabíjäckých komandech. Strach ze smrti nemají lidé vnitřně zralí, kvalitní, moudří, jejichž životy mají takovou vnitřní hodnotu, že se nemusejí smrti bát. Probírá to podrobně Ladislav Klíma ve své úvaze

O lidské statečnosti. Pozitivistická psychologie nemá dimenzi, pomocí které by toto mohla pochopit a pro potřeby výběru k bezpečnostním agenturám realizovat. Člověk, který se nebojí, je především vhodný ke službě u bezpečnostních agenturách. Stávající způsob vyšetřování zájemců o práci u bezpečnostních agenturách nemůže dosáhnout cíle, protože jej ani nemá definovaný. Je zaměřen na tradiční výkonovou oblast a nic neřekne o tom, jak bude daný uchazeč reagovat v kritických chvílích, které jsou pro práci bezpečnostních agentur nejdůležitější. Nejvýše vybere jedince, který se v okamžiku selhání nebo afektu dobře trefí. Návrh uveřejněný ve Zpravodaji ČMPS není komentován, je zjevně akceptován. Může být ale považován jen za jakousi základní úroveň, po jejímž dosažení by teprve byl realizován výběr ve vlastním slova smyslu. Tento výběr by vážil zcela jiným způsobem elementární nevědomé, ale přitom v nejzávažnějších

okamžicích rozhodující vlastnosti jako je touha po moci, vztahovačnost, agresivita a především v této civilizaci obecně přítomný nevědomovaný strach.

Ideálem policisty a příslušníka bezpečnostní agentury by měl být člověk, který nemá strach. Jeho život by měl být v pojetí Ladislava Klímy neobyčejně hodnotný, kdy teprve je možné onen všudypřítomný strach vyřešit.

Jenom takoví lidé by měli být vybavováni pravomocí použít zbraně proti jiným lidem.

MUDr. Václav Hroch, Lidická 69, České Budějovice
(došlo v červenci 1994)

Informace k posuzování žadatelů o zbraň

V posledních pěti letech sleduji se zájmem odborné diskuse (1) k problematice vyšetřování žadatelů o zbraň zejména proto, že se touto problematikou zabývám profesně jako psycholog 20 let své praxe. Mezi jednotlivými odborníky je patrná určitá rivalita a odborné argumenty někdy zakrývají skupinové zájmy té či oné strany.

Dovolte mi, abych zdůraznil, že řada sporů dle mého názoru plyne z nedostatku informací jednotlivých odborníků.

Hlavním argumentem všech zúčastněných je teze, že je potřeba snížit kriminalitu páchanou jedincem ozbrojeným krátkou střelnou zbraní. K tomu je ale třeba uvést, že v praxi převažuje násilná činnost realizovaná chladnou zbraní, škrcením, ubitím, či užitím karate. Trestná činnost přímo střelnou zbraní je oproti tomu mizivá a mezi pracovníky městských policií, bezpečnostních služeb a legálních držitelů zcela zanedbatelná. Přitom nikdo nepředpokládá, že by se v budoucnosti zavedlo klinicko-psychologické vyšetření např. před koupí nože, provazu či železné tyčky. Trestná činnost střelnou zbraní je páchaná především kriminální populací a je zcela jisté, že tato populace si střelnou zbraní obstará i v budoucnu velmi lehko nelegálně. Podle mého názoru by proto povinné psychologické vyšetření nemělo definovat jen způsobilost k nošení či držení zbraně, ale zejména rozlišovat dispozice u výkonu profese policisty, či bezpečnostního pracovníka.

Ze stáží vlastních i svých kolegů v USA, Nizozemí, BRD, Francie a jinde je možné vyvodit, že zatím neexistuje země, kde by bylo povinné vyšetření před nákupem zbraně. Uznávám však, že je dobře, že Česká republika bude precedentem této oblasti.

V USA (2) dle tzv. Clintonova zákona je žadatel o krátkou střelnou zbraň během 7 - 10 denní lhůty prověřován v registrech psychiatrických a protidrogových léčeben. Pokud neexistuje záznam o léčbě, má nárok na

koupi zbraně. Pracovníci městských policíí a bezpečnostních služeb jsou naopak ze zákona povinni podrobit se psychologickému vyšetření. To realizují odborníci, většinou policejní psychologové, či firmy specializované na tento problém. Nikdy však nejde o vyšetření klinickým psychologem. Jde výhradně o posouzení vhodnosti k výkonu určité profese. Kliničtí psychologové v USA se velmi ochotně vyhýbají této problematice, protože téměř každý zamítavý posudek psychologa vyvolá v USA soudní řízení na ochranu osobnosti a práv. Uspěť u soudu pak může jen odborně zaštitěná instituce. Obdobné problémy je možné čekat u soukromých žadatelů i v naší republice, sám jsem již několik soudních stání prodělal. Mimoto lze čekat i etické problémy. Např. starší myslivec s lehčími příznaky organického poškození CNS bude zřejmě navržen k odebrání zbraně, zatímco duševně zdravý pasák nezletilých prostitutek obdrží kladné stanovisko psychologa k nákupu zbraně.

V Nizozemí (3) se provádí psychologické vyšetření výhradně u pracovníků policíí a bezpečnostních služeb. Odpovídá zhruba našemu vyšetření a cílem je rovněž typovat psychickou způsobilost k výkonu profese.

U Kanadské královské jízdni policie (4) se provádí vyšetření rovněž jen pro tyto účely. Z návštěvy kolegů z Kanady na našem pracovišti jsem měl velmi dobrý pocit, protože výrazně kladně hodnotili náš způsob vyšetřování i předpisy je upravující. Podobná situace je i v BRD. Lze tedy shrnout, že podobná vyšetření ve světě provádějí výhradně odborně zaškolení psychologové.

V České republice má vyšetřování určité kategorie žadatelů o zbraň téměř 60 let tradic (5), a proto mě zarazí, že někdy je prezentován dojem, že v této oblasti nebylo nic uděláno a je třeba utvořit nové systémy, či normy. Již v první republice byli povinně vyšetřováni žadatelé k četnictvu a detektivové. Vyšetření prováděl výhradně Psychotechnický ústav, vždy po vyšetření lékařském, včetně psychiatrického. Důvodem toho, že nikde ve světě ani v ČR se zatím nekladl důraz na klinicko-psychologické vyšetření byl především fakt, že v rámci přijímacího řízení museli a musí dodnes všichni žadatelé projít povinným kolečkem na všech odděleních nemocnic, včetně neurologického a psychiatrického. V zahraničí i u nás byl dosud respektován fakt, že především lékaři, psychiatři a neurologové jsou garantem závěrečného výroku o duševní normalitě či nenormalitě klienta. V rámci jejich vyšetření je samozřejmě vhodné použít i vyšetření klinicko-psychologické. Takto získané informace však v žádném případě nepředikují úspěšnost či možná selhání těchto pracovníků během služby.

V rámci ČR tuto situaci již několik desítek let zcela jasně upravují zdravotní předpisy Všeob-41-Práv (6) a Nařízení MV č. 30(7). Tyto předpisy jasně definují zodpovědnost lékaře a psychiatra za příslušné vý-

roky. Psychiatrovi pak nikdo nebrání využít pro svůj závěr podpůrného klinicko-psychologického vyšetření. Psychologické posuzování k výkonu konkrétní profese je pak záležitostí jiných odborníků. V této souvislosti mi není zcela jasné, proč je deklarována potřeba nové zdravotní vyhlášky pro žadatele o zbraň. V připravovaném zákonu je jako žadatel i městský policista i pracovník bezpečnostní firmy, tedy lidé, u nichž je užití zbraně určeno zákony a nároky na jejich způsobilost jsou podstatně vyšší než u soukromého žadatele, obchodníka nebo obyvatele samoty. Diagnóza pouhé duševní normality před vydáním zbraně je podle mého názoru u policistů a bezpečnostních pracovníků nedostatečná.

U pracovníků MP a SBS musí jít vždy o zjištění, jaké má žadatel intelektové dispozice, zda mu umožní zvládnout učivo sociálně právní školy či kursu, zda mu umožní pochopení zákona a jeho výklad veřejnosti. Nestací tedy IQ 85. Dále je třeba zjistit, zda žadatel má psychomotorické a senzomotorické schopnosti pro řízení vozidel s právem přednosti v jízdě. Je třeba typovat sociální dovednosti, ovládání emocí a řadu jiných faktů. Teprve potom je možné vystavit posudek, zda žadatel je či není disponován k výkonu profese. Domnívám se tedy, že u pracovníků MP SBS by mělo jít vždy o posouzení dispozic k výkonu profese, přičemž k duševnímu zdraví se vyjadřují lékaři psychiatři, případně ve spolupráci s klinickými psychology. Klinicko-psychologické vyšetření u soukromých žadatelů považují však za celkově oprávněné. V závěru mého příspěvku bych rád shrnul fakta. Nikde ve světě zřejmě není uzákoněno klinicko-psychologické vyšetření pracovníků policíí, bezpečnostních služeb ani soukromých žadatelů. U soukromých žadatelů se vyjadřuje k duševní normalitě vždy lékař psychiatr a neurolog, někdy po využití vyšetření svého klinického psychologa. U žadatelů do policíí či bezpečnostních firem se vyjadřují k duševní normalitě rovněž lékaři. Způsobilost k výkonu profese však posuzují odborní psychologové rezortů či soukromé firmy k této problematice připravené. Domnívám se, že i v České republice by psychologové měli navázat na zkušenosti ze zahraničí i na dosavadní zkušenosti získané za posledních 60 let existence České republiky. Posuzování psychologem by mělo být zaměřeno zejména na typování psychické způsobilosti k výkonu určité profese. Podle mého názoru by bylo vhodné bližší seznámení odborníků s touto problematikou a hojná účast všech kolegů, včetně psychologů klinických, v této oblasti. Kontaktní pracoviště, kde je možné získat bližší informace či proškolení, byly již v tisku inzerovány (8). Část psychologů (včetně klinických) z Jihočeského kraje, Západočeského kraje, Severočeského kraje a Moravy tuto možnost využívá a vzájemná spolupráce je potom bezkonfliktní.

Literatura:

1. Čepická B., Oznámení asociací
Zpravodaj ČMPS č. 19, 1994
2. Mitchell B.D., Zaměstnání u policie státu Maryland
Maryland, USA, 1991
3. Bartošová H., Personální řízení a výběr pro policejní praxi v Nizozemi
Kriminalistický sborník č. 12, 1993
4. Kadlec J. Systém výběru do Královské jízdni policie
seminář Červená nad Vltavou, září 1994
5. kolektiv Nařízení MV č. 6001 z roku 1936
6. kolektiv Všeob 41-Práv, posudkový předpis ČA
7. kolektiv Novelizace Zdrav-1-2 NMV č. 30
Praha 1993
8. Buriánová J., Asociace psychologů práce a organizace
Zpravodaj ČMPS č. 14, 1993

PhDr. Václav Lukeš, Psychologické pracoviště Policie ČR, Lannova 26,
370 00 České Budějovice, tel. 038/820 2287
(došlo v listopadu 1994)

Vážení kolegové,

reaguji na výzvu kolegyně Rehnové z Asociace dopravních psychologů k diskusi o monopolním postavení některých specializačních psychologických oborů.

Pracuji již 25 let v oblasti psychologie práce a organizace a již mnohokrát jsem bohužel zaznamenal (i musel napravovat) chyby, které napáchali svým neodborným přístupem (např. k výběru vedoucích pracovníků) kolegové z jiných oblastí psychologie (klinici, manželští či pedagogičtí poradci atd.). Plně tedy souhlasím s kolegyní Rehnovou v tom, že bychom každý měli dělat jen to, k čemu jsme prakticky, teoreticky a třeba i technicky vybaveni.

Na druhou stranu však tvrdím, že dopravní psychologové se opravdu chovají monopolně. Odmítají totiž přijmout fakt, že i nečlenové jejich asociace mohou provádět zcela fundovaně dopravně-psychologická vyšetření. Já těchto vyšetření udělal za dobu své praxe pro vlastní organizaci již tisíce (od vnitropodnikové přes vnitrostátní i mezinárodní dopravu, po zkušební řidiče či soutěžáky, několikanásobné vítěze rallye Paříž-Dakar). Nezaznamenal jsem zatím jediný případ, že by mnou vyšetřený a doporučený řidič zavinil dopravní nehodu. Přesto, podle názorů dopravních psychologů, nemohu v současnosti tato vyšetření pro řidiče mezinárodní dopravy dělat.

Problém podle mne není v tom, zda jsem či nejsem členem příslušné odborné asociace, ale v tom, zda dokážu zodpovědně posoudit sám sebe, své možnosti a schopnosti k určitým psychologickým činnostem (asi bych si nikdy nedovolil udělat např. vyšetření dítěte, kdejaký dětský či jiný psycholog si však troufá na výběr ředitele podniku). To zřejmě řada z nás ještě nedokáže a cítí se dostatečně připravena na vše.

Protože plně respektuji a uznávám, že kolegové, pro které je dopravně-psychologické vyšetření denním chlebem, jsou v této oblasti mnohem zkušenější a fundovanější než já, požádal jsem písemně právě kolegyni Rehnovou o umožnění jakéhokoliv doplnění svých znalostí (stáž, proškolení, kurs atp.). Paní kolegyně mi však ani na druhý doporučený dopis neuznala za vhodné odpovědět! Co jiného si tedy mám myslet než to, že se ADP chová opravdu monopolně, jako exklusivní klub vyvolenců, kteří se bojí konkurence a nepustí mezi sebe žádného kolegu z jiné oblasti.

Oč sympatičtější a nemonopolně se chovají členové asociace forensní psychologie. Vyšetřování psychické způsobilosti uchazečů o práci v bezpečnostních službách či žadatelů o zbraň je, a ještě více bude, dost lukrativní. Forensní psychologové by tedy mohli také tvrdit, že tyto činnosti mohou dělat jen oni (jak to v tomto případě dělají zase, a podle mně zcela neodůvodněně, kliničtí psychologové!). Přesto veřejně nabídli (ve Zpravodaji) proškolení na tuto problematiku i pro nečleny jejich asociace. Za přijatelný poplatek proškolí a ještě poskytnou základní baterii a normy (tedy celé know-how). Dokonce ani netrvají na tom, že je nutno používat jen jimi doporučené metody, ale pouze zdůrazňují, co je u kandidátů opravdu důležité zjistit.

Myslím si, že to je návod k řešení celého problému. Každá asociace by tedy měla nabídnout vzdělávací program pro kolegy z jiných oblastí, kteří projeví zájem o výkon činností, které nejsou jejich nosným oborem (a vydávat případně i nějaký certifikát opravňující k takové činnosti). A ne zakazovat a znemožňovat jiným kolegům aktivity jen proto, že nepatří do jejich profesní skupiny. Naopak každý kolega, který chce provádět (třeba jen doplňkově) některé činnosti z jiné aplikační disciplíny než je jeho hlavní oblast, by měl uznat, že bez patřičného proškolení (eventuelně i certifikátu) a neustálého průběžného doplňování vědomostí a znalostí z dané oblasti by se do těchto aktivit neměl pouštět.

Podle v současnosti platných právních norem patří psychologie mezi zcela volné činnosti. To se nám nemusí líbit, ale je to fakt a psychologickou živnost si tedy může otevřít prakticky kdokoli. Trh psychologických služeb proto zaplavují různí rádoby psychologové, s jen částečným nebo dokonce žádným psychologickým vzděláním. Bojujme proti nim, proti špatným zákonům, ale nevytvářejme bariéry mezi sebou navzájem. Jako

psychologové bychom se měli povznést nad elitářství a mamon (a já jsem přesvědčen, že právě peníze stojí za celou tou kauzou). Není nás zase až tak mnoho, abychom se na trh nevešli všichni. A nechejme právě trhu roli arbitra, který rozhodne, kdo z nás bude úspěšný a kdo ne.

PhDr. Petr Schallner, člen ČAPPO a AFP ČR, pracoviště psychologie
a.s. TATRA, 742 21 Kopřivnice
(došlo v březnu 1995)

Problém poraden se bude řešit - UN 21/1994

V článku *Problém poraden se bude řešit* jsou zmiňovány potíže některých státních pedagogicko-psychologických poraden v souvislosti s jejich financováním podle počtu dětí a žáků bydlících v regionu.

UN 28/94

1. Normativy pro školy jsou přidělovány podle počtu žáků navštěvujících příslušnou školu a nikoli podle počtu bydlících v regionu. Při financování poraden podle bydlících je prakticky znemožněno normativní financování poradenských zařízení, která pečují o některé skupiny dětí (např. speciálně pedagogická centra, jednotliví psychologové pracující ve státních školách apod.). Zahajovací výkazy poskytují údaje, které poměrně přesně mapují počet dětí ve školství v daném regionu a vytvářejí tak dobrou bázi pro financování poradenských služeb v následujícím roce.

2. Za podstatně závažnější problém pokládám to, že dosud není ani náznakem řešeno financování nestátních poradenských služeb, které vznikají a jsou zařazovány do sítě MŠMT. Podle sdělení MŠMT nezíská soukromá pedagogicko-psychologická poradna žádnou dotaci ani v případě zařazení do sítě školských zařízení. Přitom tyto nestátní poradny, spec. ped. centra nebo jednotliví psychologové poskytují služby konkrétním školám (a měly by mít nárok na normativ podle počtu dětí ve škole) nebo poskytují alternativní služby pro široce definovaný okruh klientů z velkého regionu.

Zatímco pro školy jsme i v praxi uznali myšlenku alternativnosti a konkurence, pro školská zařízení zatím tento princip neuplatňujeme. Proto se také nově vznikající nestátní zařízení ocitají v naprosto nerovnoprávném postavení, neboť stejnou službu poskytnutou státní poradnou hradí v plné míře stát z daní, v soukromé poradně uhradí klient kromě daní státu ještě přímo poplatek poradně, který odráží pinou míru nákladů poradny. I v případě, že státní poradny požadují za některou službu úhradu, je jejich oena pouze částí faktických vynaložených nákladů, takže ani v tomto případě nemá soukromá poradna šanci konkurovat.

Mají-li být podpořeny ze státního rozpočtu i nestátní poradenské služby, nelze uplatňovat normativní přístup ve stávající podobě. Jedna z možností, které se nabízejí, je financovat poradny podle množství výkonů.

Další možností je, že by prostředky na poradenství získaly školy, a ty by poradenské služby objednávaly u poraden zařazených do sítě. Služby, které jsou ve vylučném zájmu rodičů, by hradili rodiče.

PhDr. VÁCLAV MERTIN,
Pražská pedagogicko-psychologická
poradna, spol. s r. o.

Diskusní příspěvek Asociace psychologů v obl. psychol. poradenství a péče o děti, mládež a rodinu k předchozímu článku

Z rozpisu rozpočtu rezortu školství na rok 1994 jasně vyplývá, že pedagogicko-psychologické poradny jsou financovány podle normativu na jedince ve věkovém rozmezí od 4 do 18 let, kteří bydlí v oblasti působnosti poradny.

Pro poradny působící v rezortu MŠMT (tedy tzv. státní) je takové řešení přijatelné, pokud:

- a) výše normativu bude zahrnovat skutečné náklady na prováděné odborné poradenské činnosti a poskytované služby a nebude mít za následek snižování počtu odborných pracovníků (např. v důsledku odchodu pro nízké mzdy) nebo prodlužování objednacích lhůt klientů a celkové snížení odborného výkonu poradny;
- b) MŠMT bude od Školských úřadů vyžadovat k distribuci poradenského normativu nejen počty dětí a mladistvých zařazených ve školských zařízeních, ale také absolutní počty jedinců ve věkovém rozmezí 3-18 let bydlících ve spádové oblasti poradny.

Za nepřijatelný považujeme návrh kolegy PhDr. Václava Mertina zveřejněný v 28. čísle UN.

Těžko si lze představit výsledky navrhovaného řešení; koneckonců by značně poškozovaly zájem těch, jimž mají poradny především sloužit, tedy dětí a mladistvých. Klíčovou roli by zde totiž nehrála jejich problematika, ale instituce.

Psychologické výchovné poradenství má podle našeho pojetí mezirezortní charakter. Do působnosti MŠMT se dostalo zřejmě pro převahu dětské problematiky, která úzce souvisí, ale zdaleka není totožná s problematikou školní. Psychologické výchovné poradenství se podílí poskytovaním specifických forem odborné péče na zajišťování a podpoře zdravého a harmonického vývoje dětí a pomáhá řešit problémy, jež se v tomto vývoji z nejrůznějších příčin mohou vyskytnout.

Při odborné práci s klienty, kteří přicházejí z nejrůznějších škol a školských zařízení, získávají poradny závažné informace, jež se týkají nejen klienta a jeho užšího sociálního zázemí (zejména rodiny), ale v mnoha případech jednotlivých učitelů, školských institucí a školského systému vůbec. Tato stránka práce poraden nutně ústí do různých forem odborné intervence do zmíněného školního systému. Účelem intervence je optimalizace funkce tohoto systému, a to v širokém spektru od učitele a jeho práce s konkrétním žákem až po otázky koncepční. Tyto intervence do prvků školského systému by poradny za podmínek, kdy by byly přímo finančně závislé na objednávací instituci (škole), nemohly dosti dobře a nezávisle uskutečňovat. Jakmile by se staly poradny finančně závislé na

žadatelé o službu, ztrácely by nutně své základní humanitní poslání, jímž je odborná služba jedinci a staly by se znovu servisem instituce, která má tendenci využívat těchto služeb ke svému prospěchu (jak to máme ještě v čerstvé paměti z nedávné doby). Zájem jedince pak bude v různé míře znovu zastupován nebo dokonce nahrazován zájmem instituce a právo dítěte a mladistvého na ochranu a pomoc by bylo ohroženo (viz Úmluva o právech dítěte).

Za stejně nešťastný považujeme návrh, podle něhož by rodiče platili služby, které jsou v jejich zájmu (v případě konfliktních vztahů mezi rodiči nebo konfliktního vztahu mezi rodinou a školou by opět mohlo docházet k poškození zájmu na dospělých závislého dětského klienta či mladistvého!).

Pokud jde o návrh, podle něhož by měly být poradny financovány podle výkonu, lze i zde mít zásadní připomínky. Poradny byly zřizovány k tomu, aby jejich služby byly všeobecně dostupné a bezplatně k dispozici těm, kdo odbornou intervencí potřebují, nikoli proto, aby si snad klienty naháněly a poskytovaly péči i tehdy, když není nutná (finanční "výkonová" zainteresovanost by k tomu totiž vedla - období můžeme vidět ve zdravotnictví).

Další neméně důležitou část práce poraden tvoří intervence nepřímého rázu (např. osobní nebo telefonické konzultace s nejrůznějšími jedinci či institucemi mající vztah k řešení problémů klienta), dále osvětová činnost a participace na dalším vzdělávání nejrůznějších pracovníků v oblasti výchovy a vzdělávání, vydávání nejrůznějších odborných materiálů a aktivity směřující k růstu odbornosti poradenských pracovníků atd. To vše jsou činnosti obtížně vyčíslitelné finančně, avšak od práce poradenského pracovníka neoddelitelné.

Názory kolegy dr. Mertina chápeme. Zrušení pražské poradny, kterou úspěšně vedl, považujeme za politováníhodnou událost, ke které nemělo dojít, a to zvláště v době, kdy se psychologických služeb stále více nedostává. Činnost soukromých poraden vítáme jako rozšiřování nabídky odborných služeb. Víme však velmi dobře, jak mnoho je třeba zlepšit v práci stávajících poraden. Soukromé poradny však mohou nejvýše posílit nebo doplnit síť existujících státních poraden, stěží ji však mohou zastupovat nebo dokonce nahradit, a to zejména v oblastech mimo velká města, v okrajových částech státu apod. Proto i stanoviska vycházející z praxe soukromých poraden nelze považovat za relevantní pro posuzování práce poraden vůbec a otázek jejich finančního zajištění zvláště. Za ideální bychom považovali, kdyby soukromé poradenství bylo kryto smlouvou s některou z pojišťoven, obdobně jak je tomu ve zdravotnictví. Finanční krytí služeb psychologického poradenství v rezortu školství formou pora-

denského normativu jistě není ideální, poskytuje však státním poradnám odbornou nezávislost a s tím možnost naplňovat smysluplně jejich humanitní poslání služby jedinci i společnosti.

Za Asociaci psychologů:
PhDr. Daria Vajčnerová
PhDr. Karel Plocek
(došlo v listopadu 1994)

Volná místa

Pedagogicko-psychologická poradna v Mladé Boleslavi, Václavkova 1040, tel. 0326/24 955, přijme okamžitě PSYCHOLOGA na plný úvazek, absolventa jednooborové psychologie. Nástup možný ihned.

Mgr. Poddaná

***

Odborná literatura

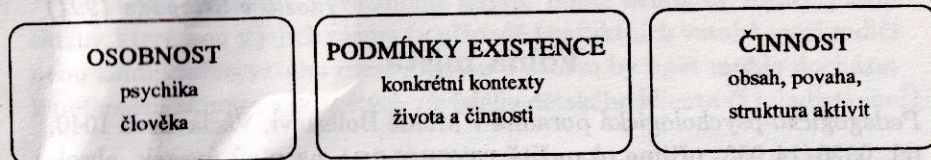
PSYCHOLOGIE PÍSMO A PÍSMOZNALECTVÍ - odb. časopis
Informujeme Vás tímto o časopise pro analýzu písma, který je určen zájemcům o studium písemného projevu. Chceme vytvářet prostor pro publikování odborných článků a neposlední řadě i popularizace využití psychologických a písmoznaleckých rozborů v praktickém životě. Jde o oblast individuálního poradenství, písmoznaleckých rozborů, využívání psychologie písma při výběr. řízeních na pracovní místa, při odborném psychologickém posuzování i psychoterapeutické práci. V tomto časopise jsou otiskovány nejen příspěvky našich předních odborníků, ale i příspěvky zahraničních autorů. Samozřejmě, že budou vítány i všechny ostatní příspěvky nebo informace mající vztah k analýze písemného projevu.

Časopis si můžete objednat formou předplatného nebo si ho zakoupit i jednotlivě. Jeho cena je určena na 50,-Kč za číslo v r. 1995, vychází dvakrát ročně. Předplatné je vhodné i pro organizace. První číslo vyšlo v listopadu 1992. Adresa: Institut pro studium písma, Jakubská 7, 602 00 Brno, tel/fax 05/4221 4537.

Nový časopis ENERGIE A CHARAKTER, jenž jsme představili ve Zpravodaji ČMPS č.21/1995, lze objednat na téže adrese.

System diagnostikování struktury a dynamiky bazální psychické autoregulace osobnosti "DIAROS"

byl vyvinut a verifikován jako prostředek pronikání do subjektivně příznačných projevů a rysů psychické integrovanosti, autoregulace a interakčních aktivit osobnosti v exponovaných situačních kontextech, postihující reálné vztahy mezi proměnnými:

System DIAROS lze realizovat dvojím způsobem:

- jako jednorázové, uzavřené, komplexní psychodiagnostické vyšetření psychické integrovanosti osobnosti, strukturálně dynamických zvláštností jejich autoregulačních systémů,
- jako intenzivní výzkumnou strategii tvořenou dvěma na sebe logicky navazujícími cykly:
  1. diagnostika příznačných zvláštností psychické autoregulace daného jedince,
  2. kontinuální sledování a vyhodnocování změn v této autoregulaci buď v modelovaných zátěžových situacích, nebo v reálných kontextech výkonu profese s důrazem na postižení "kritických změn" psychické přáceschopnosti.

Poněvadž vyšetřování probíhá na počítači "on line" s plným využitím principu "banky dat", jsou nově získaná data vždy bezprostředně k dispozici, a to s vyhodnocením:

- a) ve vztahu k dřívějším nálezům u téhož jedince za rozdílných podmínek a okolností,
- b) ve vztahu k nálezům u jiných jedinců či referenčních skupin za obdobných podmínek,
- c) ve vztahu ke kritériu podle zadání uživatele.

Základem systému DIAROS jsou v praxi široce využívané nástroje IHAVEZ, SPIDO a SUPOS. Na základě získaných poznatků a reálných potřeb psychologů z rozmanitých oblastí diagnostické praxe byly přehodnoceny a dopracovány o nové škály a posuzovací kritéria. Jsou doplněny dalšími, široce verifikovanými nástroji do uceleného systému diagnostikování psychické integrovanosti, bazální autoregulace a příznačných přístupů osobnosti k interakci s reálnými životními kontexty. Na základě jednotného systému kódování ukládání a zpracovávání dat lze nálezy z celé soustavy metod sjednocovat a vyhodnocovat ve vztahu k apriorně vymezeným, či dodatečně vřazovaným kritériím.

Charakteristika metod, které jsou v současnosti do komplexu DIAROS zařazeny:

1. SPARO (přeprocovaný a doplněný IHAVEZ a SPIDO) orientované na zjišťování subjektivně příznačné úrovně, struktury a dynamiky bazální psychické autoregulace a integrovanosti osobnosti. Vedle základních komponent psychické variabilnosti osobnosti (kognitivní, emocionální, regulativní a adjustační) a faktorů obecnější povahy (obecné psychické vzrušivosti a motorické hybnosti postihuje dimenze optimální hladiny stimulace (smyslovou impresi, intenzitu vnítr. prožívání, pohybový neklid, dynamičnost interakci s prostředím, sociální

disinhibovanost a obecnou stimulační hladinu) tendence riskovat (úroveň aspirací, hladinu anticipace, tendenci spoléhat na náhodu, sociální exhibitovanost a obecně trend riskovat), účinnou integrovanost osobnosti (úzkostnost, emotivitu, účinnou kapacitu rozumu, resistenci vůči rušení a obecnou úroveň integrovanosti) korektivnosti (rigiditu versus flexibilitu, lehkomyšlnost versus odpovědnost, nevázanost versus usedlost, frustrovanost versus cílesměrnost, korigovanost versus impulsivnost) sebezprosačování (sebejistotu, trudomyšlnost versus sebedůvěru, prožívání versus řešení, nenápadnost versus sebezprosačování a interakční aktivitu), vztahovou dimenzi (uzavřenost versus kontaktnost, benevolenci a toleranci, konformitu a tendenci k nezávislosti) normality osobnosti (vztahovačnost a podezíravost, psychickou labilitu vs. stabilitu, úroveň anomálie a extremity výpovědi osobnosti - a dále pak L-skór věrohodnosti podávaných výpovědí. Pro jedince i skupiny jsou pak definovány vztahy k celostním osobnostním profilům (adjustativní versus irregulovaný, odolný versus vznětlivý, cílesměrný versus bezprostřední, rigidní versus hybný, předvídatý versus invariabilní, obezřetný versus sebezprosačující, úzkostný versus pragmatiký, depresivní versus improvizující).

Úzkou vazbu na SPARO mají další dva programy:

2. BAROM (bazální autoregulace osobnosti u mladistvých), který je modifikací SPARO pro mládež ve věkovém období od 13 do 17 let. Postihuje výše uvedené základní komponenty psychické variabilnosti osobnosti, obecnější faktory a celostní osobnostní profily, a vybrané škály z dimenzí dalších.

3. IHATRANS, určený pro ty psychology, kteří mají nashromážděna data z předchozích vyšetření dotazníkem IHAVEZ a chtějí nálezy včlenit do databáze a dále s nimi pracovat s využitím všech možností nabízených předloženým systémem (včetně práce se všemi nově koncipovanými škálami - kromě škály vztahovačnosti).

4. SUPSO (přeprocovaný dřívější SUPOS 7), orientovaný na posuzování struktury a dynamiky obvyklých a aktuálních psychických stavů v komplexu komponent, charakterizujících základní kvalitativní úroveň psychického komfortu či dyskomfortu v jeho obsahových a aktivačních složkách (pocity a prožitky spokojenosti, činnost, impulsivita, rozlada a nepokoj, deprese a vyčerpání, úzkosti a tenze, sklíčenost). Byl přehodnocen systém, škálování, jsou postihovány i subjektivní psychosomatické a jiné potíže a příznačné souvislosti situační a interakční. Je hodnocen obecný trend prožitkový a aktivační (včetně "těžiště" průsečíků komfort - dyskomfort, prožívání - aktivace).

5. DUSIN (renovovaný D - S - F), dotazník spokojenosti a frustrace, orientovaný na postižení hierarchické struktury hodnotové orientace, životní spokojenosti a klíčových frustrujících podmínek a okolností života a činnosti, sumovaných do oblasti materiálního zabezpečení, kulturního vyžití, práce, rodiny, zdraví, interpersonálních vztahů, sebedůvěry a životní spokojenosti. Program umožňuje pracovat se dvěma rozdílnými systémy dotazníku a doplňování frustrogenních kontextů podle zájmu uživatele.

6. SIPO - dotazník postihující preferované struktury interpersonálních hodnot osobnosti v individuálně příznačné hierarchii komplexu takových jednak vyžadovaných, jednak vykazovaných tendencí, kterými je vyjádřena potřeba porozumění, uznání, dominance, konformnosti, nezávislosti a afilience.

7. LOGUS - trojdimlný test logického usuzování (numerické vztahy, pojmové vztahy, konfigurační vztahy).

Aplikace jednotlivých metod je na sobě nezávislá a lze proto s nimi pracovat jak samostatně, tak i v libovolných sestavách.

Jednotlivé metody jsou dodávány s nejnovějšími normami, rozvíjenými na databankových principech, a je možno jednak získávat i data ke specifickým populacím z databáze autora podle přání uživatele. K dispozici uživateli je i soupis dosud publikovaných prací či realizovaných výzkumů s uvedenými nástroji, a doporučený kódovací systém pro specifické vyšetřované soubory, umožňující aktivní účast uživatele na rozvíjení poznávacích systémů a dalších služeb.

Předkládaný systém je systémem otevřeným pro další metody, prohlubující diagnostickou užitečnost systému DIAROS pro základní oblasti profesionální činnosti psychologů. Předpokládáme i začlenění souboru již ověřené baterie výkonových testů PSYCHOLAB zaměřených na postihování kvantitativních a kvalitativních ukazatelů ve struktuře a dynamice klíčových psychických funkcí (zahrnuje testy rytmicity, sensomotorické koordinace, koncentrace a rozdělení pozornosti, paměti, představitivosti, rozhodovacích procesů, anticipace, pružnosti myšlení, všímavosti a mentálního výkonu různého stupně složitosti aj.), testovaných a vyhodnocovaných "on line" a ve vazbě na situační kontexty i ostatní vyšetřovací postupy a hodnotící přístupy.

Diagnostické metody systému DIAROS jsou založeny na zcela nových normách, vycházejících ze současných společenských vztahů.

Autorská práva, týkající se softwarové podpory těchto metod, jsou vyhrazena.

Kontaktní adresa :
PhDr. František KARLÍK
Vyskočilova 741/3
140 00 Praha 4
Tel. 42 72 16 1. 26, fax 692 33 94

*Příspěvky do Zpravodaje se přijímají strojopisem, na disketě v T 602 (obratem bude vrácena) nebo kratší telefonicky.
Uzávěrka zářijového čísla 31. srpna 1995.*

Vážení kolegové,

jistě pro Vás konto BARIÉRY není novinkou. Jde o dobrou věc sloužící skutečným potřebám lidí. Spolu s prof. Matějčkem a dalšími děláme vše pro to, aby se příspěvky dostaly tam, kde je jich nejvíc zapotřebí.

Děkujeme za Vaši dosavadní podporu a prosíme o další.

J. Šturma

BARIÉRY
KONTO EAGB PRAHA 17 111 444/1800

Konto BARIÉRY pomáhá od ledna 1993 handicapovaným spoluobčanům v celé republice. Díky více než 50 tisícům z vás, kteří nám pravidelně každý měsíc posílají dvacetikorunu, jsme již podpořili přes stovku projektů částkou přesahující 8 miliónů korun. Mnozí ještě na pomoc čekají. Zkuste se připojit i vy.

PROHLÁŠENÍ MZDOVÉ ÚČTÁRNĚ

Já ..... prosím o trvalý převod 20,- Kč měsíčně ze mzdy od nejbližšího možného termínu ve prospěch konta „Bariéry“ u EAGB, pob. Praha 17111444/1800 (konst. s. 558, var. s. 9).

V ..... dne ..... podpis .....

A. Einstein: „Pouze život, který žijeme pro ostatní, stojí za to.“